

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

Anne testamenta contra iuris dispositionem a beneficiaris facta,
consuetudine confirmantur, & ratificentur. cap.xix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

a *Can. Apost.*
cap. 39. & 75.

Multorum ma-
lorum in eccle-
sia seminariū
est humanus et
carnis erga
propinquos af-
fictus.
b *sess. 22. de re-*
form. cap. 11.

e *hom. 2. de*
Lazar.

d *c. fin. de cō-*
stitut.

e *c. fin. et ibi*
gl. & DD. de
consuet.

f *c. que cōtra.*
et c. m. de con-
suetudo. dist. 8.

d *c. fin. et ibi*
gl. & DD. de
consuetud. Fe-

lin. in cap. 1. de
treg. et pace.

g *c. cum in c.*
quia nos. c. re-
latum. 2. c. ad

h *ha. de testam.*
Natur. in trac-

de re dit. benef.
eccl. quest. 3.

m. 10. & 14.
Fran. Sermon.
in trac. de re-

dit. eccl. par. 2.
cap. 8.

tibus ecclesie consanguineos, familiaresve suos agere diuitesve facere studeant; cum & Apostolorum con- nes prohibeant^a, inquit, ne res ecclesiasticas, quibus sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, in ut pauperibus, distribuunt: eas autem non distrahant, ne dissipent illorum causa, sed omnem humanam bonam erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum vnde multorum malorum in ecclesia seminantur, penitus deponant. Quandoquidem eadem synodus prius decreuerat^b ecclesie bona, census, redditus, emolumenta, seu alias quascumque oblatas in ministrorum & pauperum necessitates conuertere. Si quis vero illa in proprios usus conuertentis que usurpare praesumeret, vel impediret, ne ad quos pertinent, perciperentur, grauissimis poenitentium afflictum sanxit. Nam, vt Chrysostomus ait, quoties elemosinam non praestiterimus, pariter qui spoliant supplicio afficiemur; & perpetuo damnaueritis, quod non communicare pauperibus, et poenitentiam in illos exercere, illorumque iraudare vult, quodque non nostras sed illorum res detineamus.

Anne testamenta contra iuris dispositionem a beneficiariis facta consuetudine confirmantur & ratificantur.

CAP. XIX.

CAETERUM an consuetudo valeat, vt beneficiarius vita, & in morte disponere possint de fructibus beneficiorum contra iuris dispositionem, non importunè quis hic roget; propterea quod consuetudo legem humanam abrogare possit^d: tum quod Pontifices scientes & prudentes illam tolerauerint, nec beneficiarios testamenta facientes punierint. Huic quæstioni (aliorum rectius sententiarum iudicio semper saluo) respondendum videtur; Consuetudinem posse derogare legi humanae, quatenus est humana^e, sed non quatenus illa complectitur legem naturalem, aut diuinam. Itaque consuetudo, vt beneficiarij testentur, & disponant de fructibus beneficiorum suorum in usus pios valet, licet id lege tantum humana prohibitum sit. Sed non valet consuetudo testandi in usus profanos, cum hoc legem naturalem

naturali, & diuina comprehensa in septimo precepto, sic
 interdictum, vt supra ex Nauarri sententia demonstram
 am a nobis fuit; adeo vt nec indultum, seu facultas te
 standi à summo Pontifice concessa efficere possit, vt quis
 in vsus profanos testari possit de bonis, seu redditibus
 ecclesiar, nisi existente iustissima causa. Nam cum do
 minium istorum bonorum penes Deum sit, & non pe
 nes Papam, qui illius duntaxat est vicarius, debet legi
 timè iure fidei commissa administrare, & potius Dei
 bona conseruare, quam facultatem eadem dissipandi
 concedere. Nulla enim ratio permittit, vt quod pro
 communi utilitate datū esse cognoscitur, vsibus cuius
 applicetur. Cum igitur hæc bona ad communem
 utilitatem pauperum sint à Deo ecclesiar, relicta, nulla
 ratio permittit, vt diuitum, vel aliis non legitimis vsi
 bus applicentur^a. Nam subtrahens illa bona Christo,
 & ecclesiar, pauperum, qui illis nutriendi erant, homi
 nibus dicitur. Imò sunt^b qui dicant facultatem ad vsus
 profanos testandi à Pontifice impetratā intelligendam
 esse, & restringendam ad vsus pios; atque idem sen
 tentiam de privilegio testandi generaliter ad quoslibet
 vsus concessio.

Quod autem Pontifices, & alij Prælati prædictam
 consuetudinem testandi in vsus profanos tolerauerint;
 nec beneficiarios testamēta talia facientes punierint;
 nec hoc tamen non sequitur, illos eandem approbasse,
 nec ex se valere, & bonam esse. Quia, vt Nauarrus in
 quæst. 3. illam non admiserunt approbando, sed solum
 non puniendo, ad maiora damna, & scandala in eccle
 sia vitanda, quod fieri iure licet^d. Nec Superior vide
 re legem à se latam, & à subditis acceptam abrogare,
 nec quod transgressores eius nulla afficiat pœna^e. Imò
 prædicta lex contineat in se naturalem seu diuinā,
 & sequuntur illam Superiores, licet maximè id vellent, ac
 expressè cauere, tollere: quia legem maioris minor
 non tollit^f; cum inferior potioem soluere nequeat,
 & ligare; sed potior inferiorem liget regulariter, &
 abluat; & satis absolum videtur, vt filius pote
 statem habeat in parentem, vel vicarius seu procura
 tor illam sibi usurpet in dominum suum g. Eadem
 Y y v quoque

*Papa an conce
 dere possit fa
 cultas testandi
 de bonis eccle
 sia.*

*a Pastor. in d.
 repetit. c. cum
 esset. nu. 30. de
 testa. Nauar. in
 d. tract. q. 3.
 nu. 15. Sermon.
 in d. tract. par.
 2. cap. 8.*

*b vt refert
 tenet Nauar. in
 d. quæst. 3.
 nu. 20.*

*c in d. tract. q.
 3. num. 16. et
 in apolog. lib. de
 reddit. eccle. q. 1.
 monit. 51.*

*d iuxta glos.
 in cap. omnis.
 dist. 3. et in c.
 meretricis. 32.
 q. 4. lo. And.*

*e in c. peccatum.
 de reg. in. in 6.
 e. c. cum iam
 dudum. de pre
 ben. glos. in d.*

*f c. omnis. et la
 te Felin. in c. 1.
 de trans. et pace
 f. clem. ne Ro
 mani. de electi.*

*g c. cum infe
 rior. et ibi gl.
 et DD. de
 maioris. et obeg
 dien.*

*a d. c. meretri-
ces. ca. donique.
dist. 4.
b in cap. sunt
quidā. 25. q. 1.
Super quibus
Pontifex nouas
leges condere
possit*

*c in serm. su-
per illo. ecc. nos
reliq.*

*d. c. vobis. ca.
vulturan. c. 3.
sequen. cap.
mos est 12. q. 2.*

quoque ratione ecclesia multa curpia, & abominanda ferè permittit fieri impunè in prohibitis, seu leuibus, atq; carnis priuio: sed non ideo ista approbanda sunt. Hinc & Urbanus Papa^b: Sunt quidam dices Romano Pontifici semper licuisse nouas condere leges: quod & nos non solum non negamus; sed etiam vix affirmamus. At sciendum summo pete est, quomodo & prophetæ nequaquam dixerūt. Vbi vero apostolus minus, vel eius Apostoli, & eos sequentes iusti tres sententialiter aliquid definierunt; ibi non nouam legem Romanus Pontifex dare: sed potius quod prohibe-
catum est, vsque ad animam, & sanguinem contrarium debet. Si enim quod docuerūt Apostoli, & prophetae destruere (quod absit) niteretur, non sententiam sed magis errate conuinceretur: sed hoc procul ab eis, qui semper Domini ecclesiam contra lapsus & insidias optime custodierunt. Quod si consuetudo in-
cessisset, aut cōcedere potuisset beneficiariis facultatem testandi, vel disponendi pro suo arbitratu de rebus ecclesiasticis in vsus profanos, profectò D. Bonifacii cuius irrefragabilis est auctoritas, non exclamasset, si definiuisset, patrimonia esse pauperum facultates esse
suarum, & sacrilega eis crudelitate surripi, quocirca
bi ministri & dispensatores non vtique vel potestatem
(de clericis beneficiariis loquens) vltra victum accipere
& vestitum.

Possent autem (vt apparet) prædicta consuetudo testandi, vel disponendi in vsus profanos excusari: sed
ma illa diuisio bonorū ecclesie olim à patribus
nunc obseruaretur, vt scilicet redditus, & oblatio-
delium, atque bona ecclesie in quatuor partes
adhuc essent, quarum vnā Episcopus sibi ipsi reuerentia
alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate, & la-
gulum meritis distribueret: fabricis ecclesiarum
randis tertiam: quartā pauperibus fideliter eroganda
tribueret; si inquam, singulis prædictis quantum
esset conseruata portio, prædicta consuetudo
& excusari posse videretur. Nam diceretur, fabricas
& pauperes ex dictis bonis ecclesie suam habere
tionem.

tionem, eaque eos contentos esse debere; ac proinde clericorum portionem, ipsorum arbitrio liberam relinquendam esse. Sed ut Franciscus Sarmetus sacri palatii Apostolici auditor, & vtriusque signaturæ referendarius a reipote Pij V. de rebus ecclesiasticis scribens, exclamat b: Esto, inquit, quod per prædictam diuisionem portio clericis applicata libera effecta sit, tamen hac diuisione hodie clerici seruare non possunt, cum hæc ratio sit conturbata, & ad proprium statum, culpa eorum, reuerfa res videatur. Vbi enim, inquit, est illa pars quarta, quæ pauperibus destinata? vbi fabricæ portio? quæ æquales Episcoporum, & clericis portionibus esse debent. Nec dici poterit, partes periisse, idque periculo dominorum, nempe pauperum, & fabricæ. Quamuis enim hoc iuri consentaneum sit, ut res pereat periculo domini, & ita videatur, quod siue perierit hæc pars, siue non compareat, eodem id est, pauperibus, & fabricæ periisse. Vel si culpa perlatorum, vel clericorum perierit, quibus pauperum portio assignanda erat commissâ, non videtur præsentibus secularibus & clericis prædecessorum culpa imputanda. Sunt enim officiorum, & beneficiorum successores, non culpam. Veruntamen hæc dicere non possumus: Primò quia dicimus non esse verum has portiones periisse in locis maximè, in quibus hodie decimæ soluuntur, & oblationes à fidelibus dantur, quarum etiam portiones, seu partes fieri debent iuxta præfatam diuisionem: & idem in locis in quibus decimæ non soluuntur, nec oblationes dantur; quoniam bona ecclesiæ quomodocumque sint quæsitâ, sunt eiusdem rationis, & conditionis, & non solum omnia, quæ tempore diuisionis erant in bonis ecclesiarum, verumetiam ea, quæ à fidelibus quoque nunc denuo conferuntur, in dictas quatuor partes diuidi debent, sicut à D. Gregorio rescriptum fuit Episcopo Siracusano his verbis d: Cognouimus de rebus ecclesiæ nouiter acquisitis ad canonicam diuisionem quartarum minimè provenire: sed Episcopos eorum distribuere tantummodo quartam antiquorum reddituum nunc verò quæsitâ suis vsibus retinere: quam rem præterea, subintroductamque consuetudinè fraternitas tua præciter emendare festinet: ut siue de præteritis redditibus, siue

a reipote Pij V.
b par. 3. cap. 3.

Clerici succedunt prædecessoribus suis in officiis & beneficiis, non autem in culpa.

c ut in d. cap. quatuor. & c. de redditibus. 12. q. 2.

d epist. 11. lib. 3. et in c. cognouimus. 12. q. 2.

Una eademque
ecclesie sub-
stantia, nō de-
bet duplici iure
censeri.

a in c. mos est.
12. q. 2.

b epist. 11. li. 3.
Epist. 49. li.
11. ca. cognoui-
mus. 12. q. 2.

c c. conqueren-
te. de offic. or-
din. c. de quar-
ta. de prescri-
ptio. c. questiti.
de testam. Gos-
fre. et Haskien.
in summa tit.
despult. Inno.
in c. cum super.
de caus. posses-
s. d. cap. 6. Et
apud Inon. 3.
par. decr. cap.
204.

e cap. 8. Et a-
pud Ino. 3. par.
decr. cap. 199.

sive de his, quæ obuenient, vel obuenientibus, quæ
secundum distributionem canonicam dispensentur in-
congruum namque est, vnam eandemque ecclesiasti-
cantiam duplici quodammodo iure censeri.

Quod autem quidam calumnientur, & dicant pro-
dicta decreta, quibus diuisionem fieri à Pontifice
mandatum fuit, nunquam fuisse in vltim recepta
aperitissime falsum est. Siquidem D. Gregorius
annos plus quam centum & viginti, Simplici
tificatu successor, sub quo dicta diuisio facta
bitur, Augustino primo Episcopo Anglorum
in hæc verba^a: Mos est Apostolicæ Sedis or-
dine Episcopo præcepta tradere, vt de omni stipendio, quod
accedit, quatuor debeant fieri portiones: vna
Episcopo & familia eius propter hospitalitatem
suscceptionem: alia clericis: tertia vero pauperibus
ta ecclesiis reparandis. Quod si in obseruatione
diuisio non fuisset, certè huic Episcopo hoc præceptum
ex more Apostolicæ Sedis non dedisset, vt de omni
pendio, quod accederet, quatuor faceret portiones:
alteri Siracusano Episcopo mandasset^b, vt de
tibus, & oblationibus etiam nouiter quæsitis, quæ
partes fierent, & dispensarentur secundum distribu-
tionem canonicam. Quod & ex aliis diuersis ecclesiasti-
cibus iuris Pontificij liquet^c. Deinde ex diuersis
liis provincialibus constat illam in obseruatione
ductam fuisse. Imprimis in concilio Nannetensi
tur^d: Instruendi sunt presbyteri, pariterque aduocati
di, quatenus nouiter decimas, & oblationes, & pro-
delibus accipiunt, pauperum, & hospitiū, & pro-
norum stipendia: & non quasi suis, sed quasi
datis vti: de quibus omnibus sciant se rationem
ros in conspectu Dei, & nisi eas fideliter pauperibus
his, quibus iussi sunt, administauerint, damnati
ros. Qualiter verò dispensari debeant, canones
instituant, scilicet vt quatuor partes inde fierent:
fabricam ecclesiæ releuandam: altera pauperibus
buenda: tertia presbyteris, siue clericis ex-
quarta Episcopo reservanda, vt quicquid ex in-
rit, prudenti consilio fiat. Et in concilio Moguntino

deo decimæ dandæ sunt, vt hac deuotione Dominus
 placatus, largius præstet quæ necessaria sunt, & vt sa-
 cerdotes, ac ministri ecclesiæ cura, & solitudine ne-
 cessitatum corporalium releuati, liberiores fiant ad me-
 ditationem diuinæ legis, atque spiritualis seruitij vo-
 cantiam expletionem. Et vt munus populi in quoti-
 ana oblatione Domino immoletur; necnon statuta
 canonica in sustentatione pauperum, & restauratione
 ecclesiarum proficiant: quatuor enim partes iuxta ca-
 nones debent fieri de fidelium oblationibus, vt vna sit
 Episcopi; altera clericorum; tertia pauperum; quarta re-
 stauracioni ecclesiarum seruetur. Hoc ipsum etiam do-
 cet ex aliis conciliis quibusdam, Agrippinensi,
 Medano, & Aurelianensi, referente B. luone^a.

Quare cum hodie portio pauperum, & fabricæ non
 compareat, euidens est conturbatam esse iustitiam diui-
 nis: quo fit, vt non minus portio pauperibus de-
 betur, ac si separata inueniretur. Nam si vinum meum,
 & granum cum tuo miscetur, si non nostra voluntate
 mixtio fiat, non efficit quin retineatur dominium
 per portione cuiuslibet^b. Deinde cum cura harum
 portionum ad ecclesiæ Prælatos pertinuerit, verisimile
 est eos cum parte sua eas coniunxisse; vel inter eos, &
 clericum diuisas fuisse. Atque hac ratione culpa Præla-
 torum, & clericorum, fabricam, & pauperes his portio-
 nibus priuatos esse. Ergo ex rigore iustitiæ, etiam si
 consilio talis effecerit, vt horum pars incorporata cum
 ipsorum portionibus propria effecta videatur, excusari
 tamen non possunt, quin si non totam portionem re-
 stituant, saltem id quod superest ipsis, in fabricis, & pau-
 peribus sustinendis impendant. Licet enim prædeces-
 sorum suorum culpa hoc euenerit, tamen quatenus cul-
 pa, vel delicto suorum prædecessorum est aucta eorum
 portio, & sic quatenus ad eos peruenit, ipsi etiam ex
 delicto prædecessorum tenentur^c. Hinc rectè in concilio
 Coloniensi à V. Vilchboldo Archiepiscopo constitutum
 præcipimus, vt sacerdotes denuntient suis subdi-
 acis, quod omnes, quibus à iure inhiberetur non est, libe-
 rum testamenti condendi habeant facultatem. Et clerici
 bona maxime immobilia, & quæ per ecclesiam sunt
 adepti

a 3. par. decr.
 cap. 201. c.
 202. c. de his.
 10. q. 1.

b arg. l. arbor.
 ff. com. diuidi.
 §. quod si fru-
 mentum lib. 2.
 in §. tit. de rer.
 diuisio.

c l. si ego rem.
 l. utrum autē.
 l. sed etsi. ff. de
 pet. hered. l. de
 eo. ff. ad. exhib.
 l. inde Ne-
 ratius. §. hanc
 actionem. ff. ad
 leg. Aquil. l.
 prator. §. hoc
 interdictū. ff.
 de nouis oper.
 d. cap. 5.

adepti siue per modum testamenti, siue alios non transferant ad filios, vel nepotes, aut ad alios suos cognatos; sed relinquunt ea ecclesie, à qua sunt petita. Sed intuitu eleemosynæ pauperibus religiosis, & in locis, & illis, qui ipsis seruiunt, siue cõianguntur, siue alij, aliqua iuxta seruitij meritum de modis dare possunt. De alijs verò bonis, quæ ex hereditate, artificio, vel doctrina, vel alijs non ex bonis ecclesiasticis ad clericos peruenerint, clerici possunt disponere pro suo arbitrio. Excommunicamus, & excommunicatos denuntiamus omnes clericos, qui bona ecclesiarum filiis suis, nepotibus, vel consanguineis seu alijs conferunt, vel in ipsos transferunt, & ab ecclesia alienant sua propria voluntate, & sine cõsentu nostro.

Ad iuris verò fabricæ augmentum vel aliquam compensationem & conseruationem iure pontificio constitutum videtur; vt quicumque beneficium ecclesiasticum habent, ad resta ecclesiæ restauranda vel ipsas ecclesias emendandas omninò adiuuent; alioqui cogi debent, cum opus fuerit, de bonis, quæ sunt, solius ecclesiæ. Alexander III. rescripsit, si eis supersint, conseruent vt eorum exemplo ceteri inuitentur. Hinc extitit ille iuris pontificij in academia Louaniensi plurimos annos professor ordinarius Petrus Peckius, in tractatu quem de sacrosanctis, & catholicis Christi ecclesijs reparandis edidit: Ex sacris, inquit, canonibus apparet omnes redditus, & prouentus ecclesiæ olim in quatuor partes fuisse distributos: quarum vna ecclesiæ, altera piscopo; altera clericis; tertia erogationi pauperum, & sustentationi peregrinorum; quarta verò fabricæ ecclesijs reparandis. Inter hos verò redditus, ac prouentus etiam decimas esse comprehensas non est opinandum. Et quamuis hodie distributio illa antiqua in omnibus non seruetur; illud tamè & iure, & consuetudine receptum est, vt hoc onus prædictis redditibus, prouentibus, & decimis annexum eum sequatur, qui eorum vsum, fruietionem, perceptionem, & commoditatem habet. Nam cum res transeat cum onere ad quemcumque possessorẽ, yrtique prouentibus

a c. 1. de eccl.
adifi.

b in c. de his.
d. tit. de adific.

c cap. 14. cõ
per nra ab eo.
ibi alleg.
d. Rebuff. in
tract. de deci-
mis. quest. 2.
nu. 4.

e Steph. Au-
st. decif. ca-
pel. Thelo. 499
f Fran. Rip. c.
14. tit. de leg. et
con. cõsue. glo.
c. DD. ad c.
vmo. 10. q. 3.
g. l. si me cõ
Littium. ff. si
certi. petat.

...inus, & decimæ huiusmodi cum onere reparationis
...um, qui percipit, & fruitur, transire debet^a. Rur-
...idem alibi^b; Si decimæ, inquit, & fructus ecclesiæ,
...que portio quæ vel de iure, vel de consuetudine ad
...reparationem ecclesiæ deputata est, sola, deductis ne-
...cessariis alimentis Prælati, seu eius, qui illam percipit,
...non sufficit, utique & Episcopus, & Canonici, & Re-
...ctor, & omnes alij clerici beneficiati ad refectio-
...nem modum pro rata suorum fructuum, & beneficiorum
...conferre debent. In cuius probationem præter alia
...legat dictum c. 1. ubi dicit^d, omnes interpretes in co-
...muni; quod cessante consuetudine, statuto, seu
...dispositione speciali, reparatio ecclesiæ ex ea portione,
...iure ad fabricam deputata est, fieri debeat. Vn-
...de Innocentius III. Papa Archiepiscopo scribens
...Rothomagensi^e: Ex parte, inquit, tua nobis fuit, fra-
...ter Archiepiscopo, intimatum, quod ad reitaurandam
...fabricam Rothomagensis ecclesiæ tractatum commu-
...niter habuistis, te postulante, ut quilibet Canonico-
...rum pariter aliquam suorum reddituum portionem operi tam
...necessario deputaret. Statuimus, ut si quis ve-
...rit, tuus, frater Archiepiscopo, & maioris, & sanioris
...capituli statutus super hoc duxerit resistendum,
...obteneat sententia plurimorum. Atque hoc Innocentij
...in ius pontificium relato euidenter probatur, quod
...in necessitatem adducta, possit Episcopus cum
...maiori Capituli parte, etiã minori repugnante, & con-
...trahente, e portione capitulari applicare fabricæ, quod
...conuenit. Ex quo constat, inquit Nauarrus^f, & Sar-
...denus^g, Episcopos, & Canonicos per prædictas diui-
...siones bonorum ecclesiæ non fuisse effectos dominos inte-
...gras suarum portionum & reddituum, sed solum administra-
...tores eorum: ita ut se honestè sustentatis, quod superes-
...sit operibus impenderent piis. Quoniam cum aliquid
...est in multorum commune, ut singulorum vniciue
...proportio contingat portio, tanquam Domino integro,
...maior pars minori non posset præiudicare^h. Qua-
...rè apparet illa bona eius esse naturæ, & ad di-
...cendum vltus videri destinata, ad quos socius invito so-
...cio potest vti; alioquin si non essent talis naturæ,
...potior

a c. priscil. &
sequen. 10. q. 3.
b in d. tract.
cap. 10.
c Alex. consil.
106. volu. 2.
Ripa. cap. 22.
de rescri. Fred.
cons. 21. Host.
in sum. de eccl.
adifi.
d in d. tract.
cap. 14. de quo
vide etiã om-
nino Syluest. in
sum. in verb.
eccl. 2. vers. 4.
e in c. fru. de
his que si. a
ma. par. capit.
An Prælati
cui maiore par-
te capituli, con-
tradiciente mi-
nore, fabricam
reparare possit
eorum impensis.
f in d. tract. de
redit. benef. ec-
cles. quest. 1.
nu. 40.
g in d. tract. de
redit. eccl. par.
3. cap. 3.
h arg. l. per
fundum ff. de
seruit. rust. præ-
l. Sabimus. ff.
com. diui. Pan-
Felin. & Deci.
in c. cum omnes
de constitu. &
Pano. in d. c. si.

potior esset conditio cuiuslibet contradicentis illi interesset.

Ex quibus & aliis supra positis manifestum videtur esse arbitramur, beneficiatis non licere de redditibus eorum beneficiorum in usus prophanos testari: quapropter uata dispositio testatoris non potest generalis constitutionem canonis immutare: nec ipsorum consuetudines posse in illis ab intestato succedere præter consuetudinem, quantumuis inueterata: propterea quod rationi ac iuri naturali diuinoque repugnet. Omnes mandandi seu relinquendi superflua ecclesiis & pauperibus ad eorum annexum est beneficiorum redditibus, ut ecclesiastici, qui de illis vel luxuriose vixerint, vel capere suos non indigentes eis ditauerint, mortaliter peccent & hi restitutionem facere teneantur, quantumvis quorundam locorum consuetudinem, & mutata statuta, conueniri & cogi non possint ad huiusmodi restitutionem faciendam. Quinimò illorum in prophanos usus testamenta, & cognatorum ab intestato locum talibus statutis & consuetudinibus hodie, pro solis publicis iudiciis defenduntur, & legitima testamentarios usus facta rescinduntur in Flandria. An archiepiscopi huiusmodi laicorum consuetudines ac statuta approbare, vel ordinationes capitulares, aut diocesanas facere possint, & statuere, ut executioni mandentur, & extrema voluntas morientium (qui secundum statuta eorum testamenta fecerunt) & creditoribus, si quibus prouideatur, & quæ reliqua sunt hæredibus sine fructu conferentur post mortem Canonici aut Sacerdotis, statim à Capitulo deperentur duo, qui cum Secretario prædictos diligenter conservari curent, alios limitatos sultis me doctioribus & prudentioribus discurrant, relinquo, Panormitanus, cuius non est parua in rebus allegata autoritas, asserit e Papam non posse concedere facultatem testandi clericis de bonis intuitu ecclesiarum acquisitis, sine iusta causa, propterea quod illorum bonorum dominium sit penes Deum, & quod illi qui sua bona obtulerunt ecclesiis, respectum habent ad Deum, & ad hunc primò & præcipue intendunt.

*c. in c. cum est
si. n. 30.
de testam.
c. tex. opt. in c.
cum ex eo. de elec.
in 6. c. tua
nobis. de decim.
c. oblat. c. qui
Christi. ca. qui
abstulerit. 12.
q. 2.*

si non direrint. Cumque nulli sit licitum aliena cuiquam concedere præter Domini voluntatem, & quod nostrum est, sine facto nostro à nobis auelli non possit, conseq̄uē efficaciter videtur, Papam non posse clericis concedere præfatam testandi facultatem. Licet enim Chariti Vicarius sit, non tamē ex officio isto suo licentiam peccandi, sed necessitatem benē viuendi, & fidei ac legitime Dei bona administrandi, & dispensandi concectus est. Quibus datis & concessis, apparet Episcopos nullo modo posse capitulari seu diocesano licentiam permittere Canonicis & aliis beneficiatis, vt in iuramento ecclesiæ acquisita, testamento hæredibus consanguineis relinquunt, & pro sua voluntate licentiam disponant. Nam si summo Pontifici id non licet concedere, nescio quo iure Episcopi sibi possint huiusmodi authoritatem arrogare. Si verò nec ab Episcopis potest & legitime ista authoritas vsurpata dicatur, proinde, quis fatebitur, inferiores Pralatos, & Capitulum testandi facultatem suarum ecclesiarum canonicis & aliis beneficiatis largiri & concedere posse? Meminerunt igitur Episcopi, & alij Pralati & Capitula, nec secularis Magistratus seu Senatus, se & beneficiatos contra canonum sacrorum dispositionem testamenta facientes, vel legitime & recte facta rescindentes Dei iudicium non effugituros, & si suæ salutis periculum vitare velint, necessariò ipsis prædictas sacras iuris diuini & pontificij constitutiones obseruandas esse, non minus quam leges & conditiones contractibus, seu quasi contractibus appositæ, cuiuslibet in foro iudiciali obseruari, & implendæ sunt. Nam illarum neglectus videtur etiam fuisse vna causarum, cur Deus iusto suo iudicio permisit, vt non rãtùm bona ecclesiasticorum, sed etiam multorum laicorum, qui illa, huiusmodi illegitima ratione, occupauerant, in rapinam venerint. Quænamque vulgo solet, bona ecclesiasticorum prædicto modo à laicis acquisita vix vnquam ipsis feliciter possidere, vel certè ad tertiam non peruenire generatio, & sæpe non solum inutiliter, verumetiam malè, & inane ac impie à beneficiatorum consanguineis & hæredibus consumi, ac dissipari, sicut in diuersis

a. c. nulli licet.
11. q. 2. cap. 113
ecclesiæ. 12. q. 1.
c. municipia. ca.
in iust. de ver.
permut.
b. d. c. tua nobis.

c. Panor. in d.
c. cum esset.

d. arg. c. veru,
& ibi glof. &
DD. de condit.
appos. l. 2.
C. de his que
sub mod. vel
condit. l. 1. 2. et
3. C. de donat.
que sub mod. l.
1. legatum. ff.
de administ. tra.
ver. ad c. iust.
perit.

Z z hoc

hoc usu euenisse vidi & obseruavi. Quare omnes beneficiatos, vt suæ & cognatorum suorum aliorumque salutem consulant, obsecro, & suadeo, omnia bona ecclesiæ intuitu acquisita, quibus commodè carere possunt, secundum iuris diuini & pontificij leges, interdam sana ac prospera adhuc fruuntur valetudine, saltem atque iustè dispensent, & de residuo, iuxta sacrorum canonum præcepta, testamentum faciant: non obstatibus quibuscumque statutis & consuetudinibus contrariis. Et propter hæc iam hæresum temporum non studio & diligentia caueant, ne quid in eos, quæ catholici non sunt, etiam si consanguinei fuerint, committant; alioquin in eos etiam post mortem æternam seu excommunicatio dici, & pronuntium poterit. Præterea Canonici, quorum singulis, & vnicuique commissa attributa honorum ecclesiæ portio in redditibus, annuatim & decimis, non idcirco illorum efficiuntur venientia, vt pro suo arbitrio in quosvis usus, etiã præcipuum testamento vel donatione, aut alio modo dissipare possint, vt supra latè satis à nobis demonstratum esse putamus. Nam cum omnes clerici eorum sine heredes, de quibus dicitur: Multitudinis credentium cor vnum, & anima vna, illorum debent sequi viam, quorum in ecclesiâ gradum administrant: quilibet tanquam proprium vendicabant, sed erant eis omnia communia. Si ergo res ecclesiæ non quali propriæ, quasi communes habendæ sunt; nec quiquam de illis rebus dicere potest, hoc est meum: certè nemo clericorum de præbendæ suæ fructibus, redditibus, annuatim vel decimis dicere verè potest, hoc est meum. Iesu christi præcepta sanctorum Patrum & Maiorum nostrorum autoritate in nobis resuscitata, piè & religiose cunctis adhibenda sunt, ita vt ex his vnusquisque quæ sibi propriè assignata sunt, primùm sibi necessaria percipiat, & si qua suis necessitatibus supersunt, in communi ecclesiæ vel pauperum usus expendat. Quia si ex illis priuatim percipimus, & possidemus quod nobis non debet, non proprietatem illorū nobis usurpatione communi vendicemus, quorum procuracionem suscipimus. At licet beneficiatus de bonis ecclesiæ

a tex. express.
in ca. in eos. de
heret.
b c. si quis. de
heret. c. sand.
24. q. 2.

c. 11. 4. c.
e. illi. 8. de re-
bus. 12. q. 1.

d. c. nulli. 12.
q. 1.

e. c. fin. 12. q. 1.

non possit simpliciter, & generatim loquendo, si ta-
ntum tantum de proprii patrimonij, vel quod alijs
suis sit, facultate, ecclesie contulerit, quantum
postea testamento alienare decreuit, poterit huiusmodi
testamentum Panormitani sententia tolerari^a, secus
si post alienationem testamento suo factam, tan-
tum vellet ecclesie conferre. Nam tunc videtur dare
in fraudem, ne incurrat poenam excommunicationis,
depositionis, & restitutionis, de qua in c. monemus. c.
multis. c. non liceat, & c. indignè. c. statuimus. c.
12. q. 2. glos. not. in c. quod sicut. §. fin. de
testam. & in c. si quis qualibet. 12. q. 2.

Ad d. licet quae in concilio prouinciali Medio-
lani. An. 1566. declarata & statuta sunt his ver-
bis. Sacrorum canonum decretis statutum est, & san-
ctorum Patrum testimoniis celebratum, quae bo-
nae pietatis pietas Deo consecrauit, ea vel illorum ne-
cessitatibus honestè subleuandis, qui diuini dicati
Christi ministri & dispensatores mysterio-
rum Dei effecti essent, vel ecclesijs reficiendis, earum-
que necessitatibus ad diuinum cultum necessarijs compa-
ratis, vel pauperibus sustentandis addicta esse. Siqui-
bus primò ecclesie bona esse coeperunt, eam na-
turam & conditionem consecuta sunt, vt in alium,
vel in sacrum & pium vsum eorum fructus consumi
non essent. Quare cauendū est, ne cupiditate prolapsi,
vel ad honorem, vel familiarium diuitijs & honoribus
conuersi, quae Deo dicata sunt bona, & ecclesie de-
dicata, & pauperum gemitu, & bonorum offensio-
ne ad aliorum vsum conuertamus. Itaque nos sacrorum
sanctorum & sanctorum Patrum auctoritate innixi, at-
que ad haec, quae sacra Tridentina Synodus de of-
ficio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos
quos, qui ea obtinent, vehementer monemus, vt
suis memores, haec, quae sequuntur diligentissi-
me obseruent. Episcopi, Abbates, Praepositi, Parochi ac
omnes cuiuscumque dignitatis, & gradus eccle-
siasticae, etiam eorum administrationi commissas, ac quae
sunt beneficia ecclesiastica, etiā simplicia, quomo-
do
Z z ij docum.

a in re per, d. c.
cum esset, dese-
stam, alleg. c. si
quis qualibet.
12. q. 2. Et ca
si Episcopus. 12.
q. 5.

b tit. Que per
ad bonor. Et
in ecclesia. co-
serua. rect. ad-
missi. Et di-
spens.

documque, etiam commēdata, in prouincia obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quos oneribus eorum ecclesie & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, vel ex eorum, quae obtinentur propria institutione, vel ex conditione Apostolica in prouisione dictorum beneficiorum eis praestita, vel alia quacumque eius generis ratione laborem illisque integrè satisfaciant. Quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi vindicare, vel ad alios transferri ausi fuerint, vel in quem debent usum, non impulerint: se ex sacris canonibus, & sanctorum Patrum auctoritate, sacrilegij reos esse intelligant, & eorum oneribus necessaria restitutione teneri; neque vlla communitatem immemorabili cōsuetudine excusari. Atque si Metropolitanus tale commiserit, antiquo more, si N. Romanum Pontificem deferat: si Episcopus, ab Archiepiscopo, vel eo abiente ab antiquo more, si Synodali prouinciale, primo quoque tempore celebrationis per eundem deferatur; ubi & restituere cogentur, poenas subeat Synodi arbitratu. Si vero in alio loco sit, quam Episcopus, quicumque is sit, si ab Ordinario loci monitus non satisfecerit, praeter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per se reos in administratione bonorum ecclesiasticorum puniuntur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus poenis plectatur. Quo in genere tanto etiam grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commēdata, quāto magis ex illis peccasse videbuntur, si literis Apostolicis praedictam legem propositam ante oculos habentes violauerint.

Nouerint etiam ij, ad quos scientes huiusmodi fructus, vel aliquod ex illis commodum quo via ad vitam peruenit, se eadem restitutionis lege teneri, qui ecclesias & beneficia ecclesiastica quae cum fructibus sequiorum ministros honestè sustentandos sunt attributi, si yberiores sint, quā ad sustentandos

conditionis suae rationem requiratur; dubitare non
 debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam,
 ut praeter ea, quae ad victum & cultum eorum satis ef-
 ficiant, suppeterent etiam quibus diuini cultus ornatus &
 splendor conseruaretur, & pauperum inopia, & indi-
 gentia subleuaretur. Quemadmodum etiam Deus ple-
 nis diuitiis cumulati, ut amicos sibi faciant, a qui-
 bus cum defecerint, in aeterna tabernacula recipiantur.
 Quam obrem per viscera misericordiae Iesu Christi ob-
 testamur, atque monemus, ut meminerint ea bona non
 sibi credita ad luxum, neque ad augendos confan-
 ctuos, sed ad vitam honeste, ut fidelem Dei mini-
 stros, & pietatis Christianae magistrum decet, tradu-
 cam. Ex eo vero quod supererit, si necessaria pau-
 peribus alimenta denegarint, intelligant se, quos non
 occidisse; atque ob violatam sanctissimae cha-
 ritatis legem mortale peccatum commisisse, quo sibi
 iam in die irae thesaurizauerunt. Modum autem &
 rationem, qua metiri se pro conditione & gradu vnum-
 cuique oporteat ad vitam suam fructibus ecclesiasti-
 cis honeste ducendam, eam esse omnes debent intelli-
 gere, quae ab iis non discrepet, quae in sacris canonibus,
 praetertim in his nostris constitutionibus de clericali
 regularitate & modestia statuta sunt. Quae vero de fru-
 ctibus ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de supelle-
 ctis omni, ceterisque rebus, quae iisdem fructibus com-
 paratae sunt, dicta esse intelligantur; ne quae de dome-
 sticis ecclesiasticorum hominum cultu & ornatu per
 hanc Synodo decreta sunt, aut ad propriam aua-
 riciam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse
 videantur.

Nec est quod quis miretur, aut calumnietur in tam
 graue damnum & praedudicium haereticorum a iure
 canonico promanasse constitutiones; quandoquidem
 a Tit. ut cum
 de Apell. cog.
 const. 115. l. co-
 gnouimus, &
 Authen. Idem
 est de Nestoria-
 nis. C. de ha-
 ret. & Mani-
 a Tit. ut cum
 de Apell. cog.
 const. 115. l. co-
 gnouimus, &
 Authen. Idem
 est de Nestoria-
 nis. C. de ha-
 ret. & Mani-

Z z iij esse

esse catholicæ fidei, neque in sacrosancta Ecclesia communicare, in qua omnes beatissimi Patriarchæ una ratione & concordia rectam fidem prædicant, & in quatuor concilia, Nicenū, Constantinopolitanū, Ephesinum primū, Chalcedonenſe, amplecti seu recitari solentur, talesq; liberi in ea infidelitate permanentes, & parentibus licentiam, vbi hac maxime de causa ingratos eos & exheredes in suo testamento decesserunt. Atque hoc quidē de causa ingritudinis dispositionum. Enimvero generalem providentiā orthodoxis accommodantes liberis, iubemus, vt saluis legibus, quæ in aliis prolatis sunt hereticis, eadē & circa Nestorianos & Acephalos custodiatur: & si quando parēs deprehendantur vel Iudicæ Nestorij vesania dediti, vel Anomolōrū amplexati dementiā, & propterea à communione catholicæ Ecclesiæ separati: ne iis liceat alios filios instituire, quā orthodoxos liberos, & cū catholica Ecclesia communione habentes, aut liberis nō catholicis, masculini femininive sexus cognatos, qui vel licet orthodoxi sint, & cum catholica Ecclesia communione habeant; alij ab hac separati sint: vt omnes potentium facultates ad filios catholicos, & eos solos perveniant, sancimus: etsi huiusmodi personæ novissimas voluntates conficiant, contra tenore huius nostræ constitutionis aliquid disponentes. At si fratres, qui ab Ecclesia separati sunt, postea ad eam revertantur: cōponatur illis portio ea forma, qua inuenta fuerit restituta tēpore, his præbeatur: vt nullā de fructibus aut redditibus mediij temporis administratione inquietudinē aut molestiā sustineant catholici, qui prius memoratas res retinuerant: quia quemadmodū earum rerū, quæ ex non communicantium fratrum orthodoxi possessione nacti sunt, alienationē prohibemus: ita & præteritōrum temporum fructus & administrationē neutiquā ab illis qui earum cōpotes fuerūt, exigi retractarive iubemus. Quod si ad finem vsque vitæ suæ in eodē errore perseveraverint, perseveraverint: tunc orthodoxi fratres aut hæredes, eorū plenissimo iure domaniam res possidere sancimus. Sin vero omnes liberos

Nunc per constitutionē Frederici & Imperatoris de Statut. et cōsuet. et aut. ben. Gregorius. C. de hereticis, omnia bona hereticorum confiscata sunt, ita ut filij eorum ad successionem parentum pervenire non possint.

veris opinionis, & à communionē catholicæ Ecclesiæ
 alieni inueniantur, alij autē qui genere proximi vel per
 masculinū, vel per femininū sunt sexum, orthodoxam
 sibi colere, & cū Ecclesiā communionē habere appro-
 bantur: hi hæreticis præferantur liberis, & eorū hæredi-
 tate successione ordine suscipiāt. At verò si & liberi &
 genere proximi agnati seu cognati ab orthodoxæ fidei
 communionē peregrini existant: tunc siquidē parentes
 ipsi inter clericos ordinē aliquē obtinuerint: vt res
 eorum ad ecclesiā ciuitatis, vbi domiciliū habuerunt,
 pertineant, volumus; ita tamen, vt si Ecclesiastici intra
 eorū spatium huiusmodi personarū res vēdicare neglexe-
 rint, earum dominū nostro vindicetur arario. Si laici
 sine aliqua distinctione facultates eorū consimili-
 ter ad sacras res nostras priuatas perueniāt. Quæ obti-
 nentur sancimus & cū sine testamento tales persone mo-
 rantur. Omnibus quæ tū contra reliquos hæreticos, tum
 etiā contra Nestorianos & Acephalos, & omnes alios,
 qui cū catholica Ecclesiā cōmunionem nō habēt, in qua
 prædicta quatuor sancta concilia & reliqua, neq; nō Pa-
 trarchæ referuntur, in cōstitutionibus disposita sunt,
 similiter & cōtra hæredes eorū obseruādis. Nā si pro
 mundanis causis tam anxie sumus solliciti: quāto maio-
 re cū prouidentia cura adhibēda est pro salute animarū.
 Porro si quis miretur Imperatorem hac sua cōstitu-
 tionis morietibus quidē genitoribus liberis prouidisse;
 vnicuique autem nullam reliquisse prouidentiam, au-
 tem, quid idem Imperator alibi de huiusmodi parenti-
 bus præscribit. Neccitatē (ait) imponimus talibus ge-
 nitoribus orthodoxos liberos secundū sui patrimonij
 aere quantitātē, & omnia his præstare, quæ ad quoti-
 dianæ vitæ conuersationē sufficiant: sed & dotes pro fi-
 liis & neptibus dare, & ante nuptias donationes pro
 filiis vel nepotibus præscribere: in omni casu secundum
 ires patrimonij huiusmodi liberalitatibus æstimādis:
 ne propter diuini amoris electionē paternā vel maternā
 liberi prouisione defraudati. omnibus videlicet, quæ
 prædictæ cōstitutiones de pœnis Paganorū & Manichæo-
 rum, cæterorumq; hæreticorum iam constituerunt, ex
 hac nostra lege confirmandis & in perpetuū valituris.

a d. l. cogne-
 simus.